

“Для Амерыкі я ніхто”

Як мінскаму драматургу ўдалося трапіць у Галівуд і чаму ён усё роўна вярнуўся на бацькаўшчыну

З верасня студэнты ўніверсітэта культуры пазнаёмяцца з гатовымі прыёмамі прабівання жалезных дзвярэй міністэрстваў і каменных ілбоў прадзюсераў. Майстар-клас абяцае праводзіць Андрэй Курэйчык — самы малады і ўдачлівы драматург у найноўшай гісторыі краіны. Пасля трыумфу фільма “Любовь-морковь” аўтара сцэнарыя ведаюць на адной шоста частцы сушы — ва ўсім былым СССР, а нядаўна прыкмецілі і ў Амерыцы. Цяпер ён мае унікальную для творчага чалавека магчымасць выбіраць — на каго працаваць і што рабіць. Зрэшты, Курэйчык ужо дасягнуў таго ўзроўню, калі на яго праце яго ж імя. У чым сакрэт поспеху? Ён дзеліцца рэцэптамі...

Жахлівую “Юленьку” ўпадабалі і перакупілі

— Мой скачок уперад зрабілі магчымым тры фільмы, якія выйшлі ў Расіі, — “Любовь-морковь”, “Любовь-морковь-2” і “Юленька”. Карціна “Любовь-морковь-2” стала лідэрам навагодняга пракату Расіі, што аказалася рэкордам для камедыйнага кіно. Тым часам “Юленька” спадабалася амерыканскаму прадзюсеру з кампаніі 20th Century Fox. Чаму фільм зацікавіў? Амерыканцы шукаюць па свеце ўніверсальныя сюжэты, якія можна адшліфаваць і зарабіць на гэтым процым грошай. Мой фільм — трылер, саспенс (фільм жаху. — В.К.). Калі французы вядомыя як майстры камедыі, індыйцы — спецыялісты па меладрамах, то лепш за амерыканцаў яшчэ ніхто нічога не стварыў у жанры саспенс. Дарэчы, выпадак з “Юленькай” — гэта першы выпадак, калі амерыканцы набылі правы на рэмейк расійскага фільма.

Да Гамбурга па слядах Шварцанегера

— У Амерыку мяне запрасіў Дэвід Гамбург, вядомы рэжысёр, які ў 70-я гады эміграваў з Рыгі, працаваў са Шварцанегерам. З Гамбургам я заключыў кантракт на напісанне сцэнарыя паўнаметражнага фільма — маладзёжнай камедыі пра тое, як стаць зоркай. Паводле кантракта, у лістападзе я мушу прадставіць першы варыянт сцэнарыя. Але пакуль тут яшчэ конь не валіўся! Давядзецца неўзабаве закрыцца ад усіх, адключыць тэлефон, каб усё паспець. Аднак гэта яшчэ не нагода для эйфарыі: пакуль што для Амерыкі я ніхто — я сцэнарыст-пачатковец. Там нікога не цікавіць, што я здымаў у Расіі, ім трэба даказ-

ваць свой прафесіяналізм на месцы і на справе. Дый у Галівудзе такіх, як я, — процьма. Толькі ў адной гільдыі сцэнарыстаў аб’яднана тры тысячы чалавек. Каб трапіць у гэты клуб, трэба яшчэ набраць пэўную колькасць балаў за фільмы, што дасягнулі поспеху, заплаціць узнос тры тысячы долараў.

Горкі вопыт вяртання на сцэну

— Можна сказаць, у Беларусі я быў афіцыйна беспрацоўным. Тры з паловай гады не меў работы на радзіме. Чаму так адбылося? Гэта складанае пытанне. Цяпер я напісаў п’есу для тэатра імя Горкага — зноў вяртаюся са сваімі творамі ў тэатр. Прыемна, што тэатр, які атрымаў тытул нацыянальнага, звяртаецца да твораў айчынных аўтараў, бо многія гады гэтая сцэна абыходзілася без паслуг беларускіх драматургаў. Зрэшты, што да маёй творчасці, то супрацоўнічаць мяне “ўламаў” новы галоўны рэжысёр горкаўскай сцэны Сяргей Кавальчык. Ён напісаў п’есу, у якой галоўную ролю будзе іграць Расціслаў Янкоўскі.

Ранкам сцэнарый, вечарам — грошы

— У Беларусі яшчэ не створана сістэма аптымальных стаўнаў паміж заказчыкам (скажам, Міністэрствам культуры) і стваральнікамі інтэлектуальных прадуктаў. Няма рынку працы для творчых людзей, многія пішуць у стол. У Амерыцы іншы падыход да вынікаў працы. У нас трэба выканаць план, там мяркуюць пра плённасць справы па тым, ці прынесла яна прыбытак. Калі ваш фільм не ўзлялі ў пракат, на тэлебачанне — гэта адназначна правал. У нас могуць ствараць дзесяткі фільмаў, на якія не ходзіць народ, але гэтыя стужкі

кладуцца на прыгожыя палічкі, і лічыцца, што так мае быць. У нас няправільна разумеюць прафесію прадзюсера. У Амерыцы гэта не той, што лічыць пачкі долараў, а той, на кім ляжыць велізарная адказнасць за вынік кінавытворчасці. Гэты чалавек збірае плады поспеху, але таксама нясе адказнасць за правал.

Зорка ў тумане

— Ці адчуваю я сябе “зоркай”? Не. “Зорка” — складанае паняцце. У сцэнарыстыцы, маёй прафесіі, гэта не той, каго ведаюць мільёны людзей. Мы ведаем акцёраў (Бруса Уіліса), часам рэжысёраў (калі гэта такі майстар, як Спілберг), але хто напісаў сцэнарыі фільма — глядач нават не задумваецца. Аднак у прафесійным асяроддзі выдатныя сцэнарысты — як багі. У колах творчых людзей “зорка” — гэта той чалавек, якога цэняць прафесіяналы за яго справы. Тым часам на вялікай сцэне сапраўдная зорка — гэта Майкл Джэксан. У апошнія гады яго ўтопталі ў гразь, здэкаваліся з яго з экрану, газетных палос, але ён як быў, так і застаўся кумірам для мільёнаў.

Незалежнасць + амбіцыйнасць = удача

— Сакрэт поспеху амерыканцаў — у бясконцай амбіцыйнасці. Там кожны імкнецца вылезці з гразі ў князі. У людзей ёсць унутраны цяга да самарэалізацыі, якая ўбіраецца ў кроў з малаком маці. Між тым я не лічу, што да Амерыкі трэба ставіцца як да ідала, пакланяцца ёй. Сам я працую з тым, хто зацікаўлены ўва мне, маёй творчасці. Аднак я баюся залежнасці ад кагосьці аднаго. Гэта адна з прычын, чаму я не пераехаў у Амерыку назусім, хаця пра гэта ішла гаворка. У Мінску мне зручней працаваць, падтрымліваючы сувязь з маскоўскімі, галівудскімі заказчыкамі па Інтэрнэце, тэлефоне. У выпадку пільнай патрэбы магу прыехаць, прыляцець. Калі ж мая работа пагражае ператварыцца ў залежнасць — я сыходжу. Так я адмовіўся ад “Любовь-моркови-3”, калі твор-

часць змянілася на выкананне ўстановак. Для мяне пытанне ўнутранай сама-рэалізацыі важнейшае.

Восем гадзін у экране

— Мне кожны раз страшна за вынік сваёй працы — мабыць, як і кожнай творчай асобе. Я працую па восем-дзесяць гадзін. Пры гэтым паралельна гляджу кіно, тэлевізар. Не магу трымаць, калі стаіць цішыня. Як робіцца ціха — хочацца спаць. Але ж найцяжэйшае — перапісаць самога сябе. Жыццё гораў пражываеш адзін раз, вяртацца назад складана. Хаця калі часам пера-

чытваеш, што напісаў у час натхнення, то хапаешся за галаву: якая ж гэта лухта! Зрэшты, ратуе самакрытычнасць і заўвагі людзей, якіх лічу аўтарытэтамі.

Пропуск у вышэйшую лігу

— Я працую на расійскі і амерыканскі рынак кіно, бо там я запатрабаваны. У чым кардынальнае адрозненне галівудскіх рэалій ад нашых? Самае складанае — не моўны бар’ер, а ментальны. Я закон-

чыў англійскую спецшколу, мову ведаю, аднак сцэнарыі для Амерыкі пішу па-руску. Для перакладу тэкста можна ўзяць адаптэра, які прычэша жарты, прыстае іх да аўдыторыі. Спрабаваць быць лепшым за носьбіта мовы няма сэнсу. Лічаны адзінкі, як Набокаў, здолелі пісаць па-англійску гэтак жа ўдала, як па-руску. Але гэта выключныя выпадкі. Дый ніводзін сцэнарыст з Беларусі або Расіі ў вышэйшую лігу так і не трапіў.

Віктар КОРБУТ,
Юлія ПАПОВА (фота), “НГ”

